

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen soruların Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

İstanbul Valiliğinin kararı ile 21.08.2021 tarihinde emniyet ve belediye görevlilerince Ümraniye ve Bakırköy bölgesinde gece yarısı saat 03.00 sularında 100'e yakın atık toplama deposuna baskın düzenlenmiştir.

Yapılan baskınlarda 145'i Afganistanlı Göçmenler/Sığınmacılar olmak üzere 286 kâğıt toplayıcı hakkında idari işlem yapılmış, gözaltına alınan Afganistanlı Göçmenler/Sığınmacılar sınır dışı edilmek üzere Tuzla Geri Gönderme Merkezi'ne sevk edilmiş, aynı operasyonlarda 650 adet çekçek aracına el konulmuş ve bazı atık depoları iş makineleri ile yıkılmıştır.

Valilik bu gece yarısı operasyonlarının ardından, 23.08.2021 tarihinde yapmış olduğu basın açıklamasında, atık toplama ve ayırma faaliyetlerinin, çevre ve halk sorunları yarattığını, kayıt dışı ve sağlıksız koşullarda istihdama yol açtığını, ayrıca kamu zararı ve haksız kazanca sebebiyet verdiğini iddia etmiştir.

Valilik sadece bu iddialarla sınırlı kalmayıp Bakırköy ve Ümraniye ilçelerinde kâğıt toplayıcılarını engellemek için, belediyeler, muhtarlıklar ve hemşerilerinden destek istemiş, çekçek tabir edilen atık toplayıcılarının bir daha Bakırköy ve Ümraniye ilçelerinde olmayacağını açıklamıştır.

Valiliğin bu yasaklama kararı sonucunda, Ümraniye ve Bakırköy'de yüzlerce geri dönüşüm işçisi işsiz kalmış, barınakları yıkılan işçilerin bir kısmı sokaklarda yaşamak zorunda kalmıştır.

Bunun üzerine geri dönüşüm işçileri 04/09/2021 tarihinde yaptıkları basın açıklamasında; "çöpten yarı aç yarı tok hayatımızı kazanmaya çalışıyoruz, buna bile engel olmaya çalışıyorlar" diyerek tepkilerini dile getirmiştir.

İşçiler, valiliğin ağır ithamlarından dolayı gerçekleştirdikleri basın toplantısında, atık toplama işinin çevre kirliliğine yol açmadığını tam tersine çevrenin korunmasına katkı sunduğunu vurgulamıştır. "Valilik açıklamasında iddia edildiği gibi mahallelerde toplamış olduğumuz pet, plastik gibi malzemelerin çevreye olumsuz etkisi yoktur. Bu malzemelerin toplanılıp işlenmesi, tersine çevre kirliliğini azaltmaktadır." ifadelerini kullanmıştır.

Baskınların göçmenlerin de geri dönüşüm işinde çalıştıkları gerekçesiyle yapıldığını belirtilen valilik açıklamasına karşı kâğıt toplayıcıları, *"Göçmenlerin geri dönüşüm sektöründe çalışması bizim de gelirlerimizi aşağıya çekiyor. Ama biz yoksul insanlarız, göçmenler de bizim gibi yoksul insanlar. Yoksulun halinden en iyi yoksul anlar. Göçmenlerin bu alanda çalışmasının sorumlusu biz değil, mevcut göç politikalarıdır."* diyerek, göçmen işçileri bahane edilirken çöpte çalışanların çoğunun bu ülkenin vatandaşları olduğu gerçeğinin gözden kaçırıldığını, bu ülkenin yoksulları olduklarını, ne doğdukları yeri ne milliyetlerini ne de yoksul ailelerin çocukları olmayı kendilerinin seçmediklerini, yaşadıkları tüm çilelere ve zorluklara rağmen doğdukları topraklarda yoksul ama namuslu aileleriyle gurur duyduklarını, çalıp çırpmadan, kimseye avuç açmadan onurlarıyla yaşamak için bulabildikleri tek şey olan bu iş işi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Geri dönüşüm işçileri, *"Biz çekçekçilerin çalışmadığı dönemlerde çöplerin nasıl dolup taşıdığını hatırlamanızı istiyoruz. Çekçekçiler sayesinde belediye çöp araçları günde 2-3 defa dolaşmak yerine tek seferde çöpler kaldırabiliyor. Bu bizlerin sağladığı bir kamu yararı değil midir?"* diye sorarak, kimseye zararları olmadıkları, zenginlerin çöpünden hayatlarını kazanmaya çalıştıklarını, valiliğin açıklamasında geçen 'haksız kazanç' ifadesinin de doğru olmadığını tam aksine, emek yoğun bir sektörde sigortasız, güvencesiz, yarı aç yarı tok yaşadıklarını belirtmektedirler.

Geri dönüşüm bilincinin arttığı günümüzde özellikle büyükşehirlerde yaygınlaşan bir meslek olan kâğıt toplayıcılığı hem çevreye hem de girişimcisine katkısı olan bir para kazanma yöntemi olarak dikkat çekmektedir. Dev çuvalları ve çekçek el arabalarıyla hem binlerce ton kâğıt ve plastik atıkların geri dönüşümünü hem de kendi geçimlerini sağlayan toplayıcılar, poşet, alüminyum gibi her türden çöprü değerlendirip ayrıştırmakta ve ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

Türkiye'de kaç kişinin kâğıt toplayarak geçimini sağladığına ilişkin resmi bir rakam bulunmamasına rağmen, yaygın görüşe göre yarım milyon insanın bu şekilde geçimini sağlamaya çalıştığı bilinmektedir.

Atık toplayıcılığı Türkiye'de çok sağlıksız bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Sokaklarda insanların iş güvencesinden yoksun, kötü koşullarda, kaza riskiyle karşı karşıya ve çöp kutularını karıştırarak atık toplaması, başlı başına bir sorundur, Türkiye'nin geri kalmışlığının bir yansımasıdır.

Bu bağlamda;

- 1- Atık toplama işinin yasal statüye kavuşturulması yerine yasaklamak bir çözüm müdür?
- 2- Milyonlarca işsiz yaşayan ülkemizde ekmeğini alın teri kazanmaya çalışan atık toplayıcılarının uğradığı bu haksızlık durdurulacak mıdır?
- 3- Atık toplama depoları ve barınma yerleri yıkılan işçilerin, iş ve barınma sorununa bir çözüm bulunacak mıdır?
- 4- Atık toplayıcıların, mesleki olarak tanınması, yasal statüye kavuşarak, güvenceli ve sigortalı çalışabilmeleri için Bakanlık olarak bir çalışmanız var mıdır?